

اخبار ترجمه

تهیه و تنظیم: مرتضی کریمی‌نیا

ترجمه آلمانی قرآن کریم به قلم هارتموت بوبتسین

Der Koran. Aus dem Arabischen neu übertragen von Hartmut Bobzin unter Mitarbeit von Katharina Bobzin. München C.H. Beck 2010, 831 S., mit 121 Kalligrafien von Shahid Alam, Nachwort, Anmerkungen, Glossar, Register. ISBN 978-3-406-58044-4.

قرآن کریم، ترجمه از عربی به آلمانی از هارتموت بوبتسین، با همکاری کاترینا بوبتسین، مونیخ، انتشارات بک، ۲۰۱۰. ۸۳۱ ص. شابک: ۴-۴۴-۵۸۰۴۴-۴۰۶-۳-۹۷۸.

تازه‌ترین ترجمه آلمانی قرآن کریم به قلم هارتموت بوبتسین در سال ۲۰۱۰ میلادی از سوی انتشارات بک در مونیخ منتشر شده است.

هارتموت بوبتسین متولد ۱۹۴۶ در آلمان، استاد مطالعات اسلامی و زبانهای سامی در دانشگاه ارلانگن است که تاکنون مقالات و کتابهای بسیاری در حوزه مطالعات قرآنی تألیف کرده است.^۱ وی علاوه بر تسلط بر بسیاری از زبانهای سامی و هندواروپایی، در دو زمینه

۱. برخی از این آثار به فارسی نیز ترجمه یا معرفی شده اند که عبارتند از:

هارتموت بابزین [کذا]، «نظری اجمالی بر ترجمه‌های لاتینی قرآن»، ترجمه علیرضا انوشیروانی، ترجمان وحی، سال چهارم، ش ۱، شماره پیاپی ۷، شهریور ۱۳۷۹، ص ۳۵-۴۸.

مرتضی کریمی‌نیا، «قرآن در عصر اصلاح طلبی و نواندیشی: مروری بر کتاب هارتموت بوبتسین»، ترجمان وحی، سال

اصلی تخصص دارد. نخست تاریخ آشنایی اروپاییان با قرآن و نخستین تلاشهای غربیان در شناخت و معرفی اسلام طی قرون وسطا و دوران پس از رنسانس و دودوگر ترجمه قرآن در زبانهای اروپایی و علی الخصوص زبان آلمانی. در زمینه اول، وی کتاب قرآن در عصر اصلاح طلبی و نواندیشی (۱۹۹۶) را تألیف کرده و در زمینه دوم علاوه بر چند کتاب و مقاله، وی ترجمه شاعرانه فریدریش روکرت از قرآن در زبان آلمانی را چندی پیش از نو بازنویسی و بازچاپ کرده است.

ترجمه کنونی قرآن از هارتموت بویتسین در زبان آلمانی را در واقع باید حاصل سالها تجربه و پژوهش وی در این امر دانست. وی در کار خود با اشراف بر تمامی سبکها و الگوها و نمونههای موفق و ناموفق از ترجمه آلمانی قرآن، کوشیده است روشی مرکب از روش شاعرانه و ادبی فریدریش روکرت (۱۷۸۸-۱۸۶۶) و روش دقیق و واژه‌شناسانه رودی پارت (۱۹۰۲-۱۹۸۰) را برگزیند. از این نظر ترجمه وی هم از زیبایی ادبی و هم از دقت زبانی و فقه اللغوی برخوردار است.

ترجمه حاضر از چپ به راست، بدون متن آیات قرآن انتشار یافته است. در آغاز هر سوره، نام سوره با خوشنویسی عربی به خط هنرمند پاکستانی شهید عالم (Shahid Alam) قرار گرفته است. در پانویس صفحات هیچ یادداشت یا نکته تفسیری و توضیحی نیامده و متن ترجمه نیز از روانی و سلاست برخوردار است. مترجم در متن آلمانی ترجمه خود نیز هیچ گونه توضیحات جانبی بین قلاب یا هلالین نیفزوده است. شماره اجزاء و احزاب قرآنی در حاشیه ترجمه آلمانی ذکر شده است.

→

ششم، ش ۱، شماره پیاپی ۱۱، شهریور ۱۳۸۱، ص ۷۴-۸۳.
 هارتموت بویتسین، «متکلمان مسیحی و قرآن»، ترجمه محمدکاظم رحمتی، آینه پژوهش، ۹۸-۹۹، خرداد - شهریور ۱۳۸۵، ص ۲-۱۵.
 هارتموت بویتسین، ترجمه‌های قرآن، ترجمه نصرت نیل‌ساز، ترجمان وحی، سال سیزدهم، ش ۲، شماره پیاپی ۲۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۸، ص ۷۱-۹۵.

□ اخبار ترجمه ۱۱۹

مؤخره مترجم در پایان ترجمه ص ۶۰۱-۶۱۰ آمده و پس از آن، تعلیقات مفصل زبانی، لغوی، و تفسیری بوبتسین (در صفحات ۶۱۳ تا ۸۷۳)؛ شرح اسامی و مفاهیم عربی (۷۶۵-۷۹۹)، نمایه موضوعی (۸۰۱-۸۲۱) و فهرست نام سور قرار گرفته است: فهرستی از مقالات و کتابهای هارتموت بوبتسین در حوزه مطالعات قرآنی به دو زبان آلمانی و انگلیسی به قرار زیر است.

"Allâh" oder "Gott"?: über einige terminologische Probleme im Spiegel rezentler islamischer Koranübersetzungen ins Deutsche," *Munchener Theologische Zeitschrift* 52 (2001) pp. 16-25.

الله یا خدا (Gott): برخی مشکلات اصطلاح‌شناختی در آینه ترجمه‌های اسلامی قرآن به زبان عربی.

"Zur Anzahl der Drucke von Biblianders Koran Ausgabe im Jahr 1543," *Basler Zeitschrift für Geschichte und Altertumskunde* 85 (1985) pp. 213-219.

در باب تعداد چاپهای قرآن لاتینی مجموعه طلیطله توسط بیبلیاندر در سال ۱۵۴۳ میلادی.

"Bemerkungen zu Juan Andrés und zu seinem Buch Confusion dela secta mahomatica (Valencia 1515)," *Festschrift für H.-R. Singer*, Frankfurt a. M., 1991, pp. 529-548.

نکاتی در باب خوان آندرس و کتابش به اسپانیولی تحت عنوان سردرگمی فرقه اسلامی (والنسیا، ۱۵۱۵).

Die Bibel der Sarazenen. Der Koran auf Deutsch: weshalb es 'die' Übersetzung bis heute nicht gibt," *Die Zeit, Literaturebeilage*, 15 November 2001.

کتاب مقدس ساراسن‌ها [= مسلمانان]؛ قرآنی به زبان آلمانی؛ این ترجمه تا امروز باقی نمانده است.

"Christen lesen im Koran: Erfahrungen und Anregungen aus der evangelischen Erwachsenenbildung," *Begegnung mit Türken-Begegnung mit dem Islam*, edited by H.-J. Brand & C.-P. Hasse, Rissen, 1981, pp. 1-12.

"Zur Deutung von Fa-nādāhā min tabtīhā (Sure 19, 24)," *Zeitschrift für arabische Linguistik* (wie sbaden) 6 (1981) pp. 70-72

شرح و تفسیر عبارت: فَتَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا. (مریم، ۲۴)

"Friedrich Ruckert und der Koran," *Der Koran in der Übersetzung von Friedrich Rückerts*, Würzburg, 1995, pp. vii-xxxiii.

فریدریش روکرت و قرآن.

"Immanuel Kant und die "Basmala": Eine Studie zu orientalischer Philologie und Typographie in Deutschland im 17. und 18. Jahrhundert," *Zeitschrift für arabische Linguistik* (Wiesbaden) 25 (1991) pp. 95-105.

ائمانوئل کانت و «بسمله»: بررسی فقه اللغة شرق شناسانه و صنعت چاپ در آلمان قرون هفدهم و هجدهم میلادی.

"Jean Bodin über den Venezianer Korandruck von 1537/38," *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlands* 81 (1991) pp. 95-105.

رای یان بودین در باب نسخه و نیزی قرآن چاپ ۱۵۳۷-۱۵۳۸.

Der Koran: eine Einführung. Munich: Beck, 1999 (Beck'sche Reihe, 2009). 127pp.

درآمدی بر قرآن.

Der Koran im Zeitalter der Reformation: Studien zur Frühgeschichte der Arabistik und Islamkunde in Europa. Beirut Deutsche Morgenländische Gesellschaft; Stuttgart; Steiner, 1995 (Beiruter Texte und Studien, 42). xiv+598pp. [Printed editions.]

قرآن در عصر اصلاح طلبی و نواندیشی: تاریخچه اولیه مطالعات عربی و اسلامی در اروپا.^۱

Koranlesebuch. Wichtige Texte neu übersetzt und kommentiert. Freiburg: Herder, 2005. 224pp.

کتاب قرائت قرآن شرح و تفسیری بر مهم ترین فقرات و آیات قرآن.

"Die Koranpolyglotte des Andreas Acoluthus (1654-1704)," *Germano-Turcica: Zur Geschichte des Türkisch-Lernens in den deutschsprachigen Ländern*, edited by K. Kreiser and D. Karasek, Bamberg, 1987, pp. 57-59.

چندزبانی قرآن نزد آندریاس آکولوتوس (۱۶۵۴-۱۷۰۴).

۱. معرفی به فارسی مرتضی کریمی نیا، «قرآن در عصر اصلاح طلبی و نواندیشی: مروری بر کتاب هارتموت بوتسین»، ترجمان وحی، سال ششم، ش ۱، شماره پیاپی ۱۱، شهریور ۱۳۸۱، ص ۷۴-۸۳.

□ اخبار ترجمه ۱۲۱

"Latjinse vertalingen van de koran een kort overzicht," *De koran, ontstaan, interpretatie en praktijk*, edited by M. Buitelaar & H. Motzki, Muiderberg Coutinho, 1993, pp. 75-91.

مروری کوتاه بر ترجمه‌های لاتینی قرآن. [ترجمه هلندی]

"Latin translations of the Koran a short overview, *Der Islam* 70ii (1993) pp. 193-206; also in: *The Koran critical concepts in Islamic studies*, edited by Colin Turner, London & New York: Routledge Curzon, 2004, vol. 4, pp. 116-127.

مروری کوتاه بر ترجمه‌های لاتینی قرآن^۱

"Luther und der Islam: Anleitung zu Konfrontation oder Dialog?" *Erziehung zur Kulturbegegnung: Modelle für das Zusammenleben von Menschen verschiedenen Glaubens, Schwerpunkt Christentum-Islam. Referate und Ergebnisse des Nürnberger Forums 1985*, edited by J. Lahmann, Rissen, 1986, pp. 117-131.

لوتر و اسلام: تعلیم مواجهه یا راهی برای گفت و گو؟

"Martin Luthers Beitrag zur Kenntnis und Kritik des Islam," *Neue Zeitschrift für systematische Theologie und Religionsphilosophie* 27 (1985) pp. 213-221.

سهم مارتین لوتر در شناخت (معرفی) و نقد دین اسلام.

"Eine mögliche Parallele zu fa-ummuh? hāwiyatun (Sure 101, 9)," *Zeitschrift für arabische Linguistik* (Wiesbaden) 9 (1982) pp. 79-80.

یک قرائت جایگزین احتمالی برای عبارت فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ. (قارعه، ۹)

"Zur Neuauflage von Max Hennings Koranübersetzung," *Zeitschrift für arabische Linguistik* (Wiesbaden) 27 (1994) p. 92.

در باب ویرایش جدید ترجمه آلمانی قرآن از ماکس هنینگ.

"Notes on the importance of variant readings and grammar in the *Tafsir al-Galālayn*," *Zeitschrift für arabische Linguistik* (Wiesbaden) 15 (1985) pp. 33-44.

نکاتی در باب اهمیت اختلاف قرائت و نحو در تفسیر الجلالین.

---

۱. ترجمه به فارسی: هارتموت بابزین، «نظری اجمالی بر ترجمه‌های لاتینی قرآن»، ترجمه علیرضا انوشیروانی، ترجمان وحی، سال چهارم، ش ۱، شماره پیاپی ۷، شهریور ۱۳۷۹، ص ۳۵-۴۸.

"Ein oberschlesischer Koranglehrter: Dominicus Germanus de Silesia, O.F.M. (1588-1670), *Die oberschlesische Literaturlandschaft im 17. Jahrhundert*, edited by G. Kosellek, Bielefeld, 2001, pp. 221-231.

دومینیک جرمانوس ۱۵۸۸-۱۶۷۰، قرآن پژوهی از سیسیل علیا.

"Pre-1800 preoccupations of Qur'ānic studies," *Encyclopaedia of the Quran*, edited by Jane Dammen McAuliffe, Leiden: Brill, 2004, vol. 4, pp. 235-253.

مطالعات قرآنی در غرب تا پیش از سال ۱۸۰۰ میلادی.

"Siehe, wir sandten ihn herab als arabischen Koran," *Bibliotheksforum Bayern* 27i (1999) pp. 3-16.

أَنَا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا.

"Translation of the Qur'ān, *Encyclopaedia of the Qur'ān*, edited by Jane Dammen McAuliffe, Leiden: Brill, 2005, vol. 5, pp. 340-358.

ترجمه قرآن.^۱

"A treasury of heresies": Christian polemics against the Koran," *The Qur'ān as text*, edited by Stefan Wild, Leiden: Brill, 1996 (Islamic Philosophy, Theology and Sciences: Texts and Studies, XXVII) pp. 157-175.

مجادلات مسیحی علیه قرآن^۲

"Über Theodor Biblianders Arbeit am Koran (1542-3)," *Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft* 136 (1986) pp. 347-363 (summary [English], pp. 362-363).

کار تئودور بیبلیاندر در باب قرآن. (انتشار ترجمه لاتینی به سال ۱۵۴۲-۱۵۴۳)

"From Venice to Cairo: on the history of Arabic editions of the Koran (16th-early 20th century)," *Middle Eastern languages and the print revolution: a cross cultural encounter*, edited by E. Hanebutt-Benz, et al, Westhofen, 2002, pp. 151-176.

از ونیز تا قاهره مروری بر تاریخچه چاپهای متن قرآن. (از قرن شانزدهم تا اوایل قرن بیستم)

■

۱. هارتموت بوتسین، ترجمه‌های قرآن، ترجمه نصرت نیل ساز، ترجمان وحی، سال سیزدهم، ش ۲، شماره پیاپی ۲۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۸، ص ۷۱-۹۵.

۲. ترجمه به فارسی هارتموت بوتسین، «متکلمان مسیحی و قرآن»، ترجمه محمدکاظم رحمتی، آینه پژوهش، ۹۸-۹۹، خرداد - شهریور ۱۳۸۵، ص ۲-۱۵.